Број 103. У Новом Саду у суботу 5. маја 1901. Година XXXVI.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију. Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, за целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање: „Рада“ деоничарског друштва за издавање српских књига и новина у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Школско надзорништво у епархији темишварско-вршачкој.

Каже се, да је учитељ душа школе, а ми томе додајемо, да је школски надзорник снага школе и учитеља, јер по наставним принципима и по природи саме ствари, надзорник треба да је учитељу учитељ, да је његова одбрана и заштитник школе. Дакле он треба непосредно са учитељем да ради на унапређењу школе и школске наставе, на подизању угледа учитељева и да буди у народу свест а у корист школе и учитеља. С поља треба да заступа вероисповедно обележје наше школе према свакоме и да права слободне школе и наставе брани према онима, који свему томе буду загровили. Да, да, у томе погледу има способан, вредан и савестан човек пуне руке посла, али, да како, онда се не сме догађати то, да по која школа и учитељ не виде свога надзорника и по 30 година!

Но према данашњем нашем уређењу тако исто је важан посао наших школских надзорника у администрацији и реферисању; јер и ту има врло важних послова који се морају савесно, тачно и брзо обављати, јер иначе ће морати патити: учитељ, школа, настава и т. д. или све скупа. Ми признајемо, да су та два посла, надзор и администрација, па још у две епархије, огроман терет за једнога човека; али ствар тако данас стоји и нема се куда. Онај, који мисли, да је за њега перје и посла се прими, мора све урадити, а не сме се ту нико извлачити са празним разговором: Ради се, колико је могуће! Не, не, него мора се урадити, што треба урадити, а ко то неће или не може, нека се тога посла окане; то је са свим јасно и чисто!

Сви ми ово знамо, па се и опет трпи годинама и годинама највеће чудо у епархији темишварској и њеној управи. У тој несретној епархији има школа и учитеља, који нису видели свога надзорника од како је завладала автономна управа, а има их, који су га можда видели по једанпут и то највише онда, кад треба водити истрагу против учитеља или општине. У чисто надзорничким пословима врло ретко су се дали видети надзорници, па што има добра око наше наставе, то је чисто заслуга нашег учитељства. Напротив, што има зла у томе правцу, то је кривица тих надзорника; јер да су они вршили своју дужност, онда би и немарни учитељи морали вршити своју дужност.

Но на пољу наше наставе су наши учитељи могли учинити оно, што је учињено; али на пољу администрације нису могли учинити ништа, него су они патили, а патила је и сама ствар. Можемо слободно рећи, да такога нереда нема нигде а починили су га људи, које је слао тамо школски савет. Ствар је дотле дошла, да је епископ Никанор отворено рекао патријарху, да неодговара за све нереде односно школа, јер му школски савет веже руке са људма нерадинима, које му шаље. Но треба знати, да тек за неку годину има записника, да уручбени записници нису сређени, нема евиденције, трећина решења ваљда није извршена; списи су поразбацани тако, да је пропао многи драгоцени спис, што је дотичној странци, понајвише учитељима, грдно шкодило. Па да слика буде жалоснија, постављани су једва нешто писмени људи за учитеље за новац, што је јавна тајна, па ко још и данас хоће, накупиће доказа за то. Још има нешто и жалосније, али нам достојанство штампе недопушта да то споменемо, но у томе ће се погледу поступити судски. Једном речи, ту су се нереди на нереде гомилали и направљено је читаво чудо, па да ли то сме бити?

Епархијска скупштина је 1899. год. донела решење, да се томе злу стане на пут, те да су у току од једне године све то рашчисти и да се једном успостави правилно стање. Но ми до данашњега дана не наиђосмо на извештај, из кога би могли видети, да је све изређано из старијих времена отклоњено. Међу тим читамо, да се школски надзорник преселио у Вршац, где није нуждан, јер је тамо писарна у реду а осим тога има неколико школа. А у Темишвару је врло нуждан, све ако је сав стареж израђен, јер треба одржати такт у даљем раду, пошто су редови наше школе у епархији врло густи. Вели се, да нема у Темишвару стана а ми велимо, да он има станарину за себе, а за писарну је плаћала епарх. управа, те то не може бити разлог.

Но ми за све горње, па и за одлазак школског надзорника, у првом реду овим јавно оптужујемо епархијски школски одбор, који годинама дрема на томе веле важном месту и све има неких обзира према надзорницима. Да су они чинили своју дужност надзорници-референти би морали чинити своју дужност, па би и садањи надзорник остао на своме месту у Темишвару и притиснуо на радњу. Кад то стоји, онда настаје питање: како је епархијски одбор темишварски смео допустити, да се школски надзорник-референт из Темишвара пресели у Вршац, те тако овде ма и редован школски посао напусти? Ако је то школски надзорник-референт сам учинио, онда је то само нов доказ слабости епархијског школског одбора темишварског, који није кадар да се одржи на правој висини. С тога ми и довикујемо члановима епархијског одбора темишварског: или вршите своју дужност, или напустите та места. Или — или! Ђ.

Конгрес српских земљорадничких задруга

Каменица, 3. маја.

Јуче смо у кратко изнели како стоје бројно наше земљорадничке задруге у Угарској, Хрватској и Славонији. Сад ћемо у најкраћем изнети рад конгреса.

До 10 сахати беху каменичке улице врло живе, а пријатно шаренило весело је утицало на око посматрача. Ту је био Банаћанин у својој народној ношњи, ту Сремац, а ту и Бачванин. Свугде се вијале повеће групе и свугде се живо разговарало. Но пре десет све се слегло у пространу порту каменичке српске цркве, јер је у то време било заказано призивање св. Духа. Црква беше за час дупком пуна, а многи је народ морао остати у порти. Епископа бачког г. Митрофана беше допратио у цркву врло леп број свештенства. Г. Митрофан је са многим свештенством чинодејствовао, а збор карловачких богослова појао је ванредно лепо. У цркви је говорио ректор богословије г. Вучковић о прародитељском греху. Изнео је, како је човек згрешио, па га Бог казнио да у зноју лица свога заслужује хлеб свој. Онда се човек здружио са земљом и тако земљораднички сталеж највише испуњава онај божији налог, то наша света црква земљорадника, као основног радника највећма пригрљује. (А зар се може земљорадник тако одвојити од цркве? Зар не сачињава и он цркву са осталим деловима народа?!)

После призивања св. Духа искупили

ПОДЛИСТАК.

МИСЛИ О БОГУ.

Гроф Лав Толстој.

Бог је за мене Оно, чему ја тежим, тако, да се сав мој живот састоји у томе. И зато постоји Он за мене, Њега има. Али Он је кроз такав, да Га ја не могу ни појмити, ни назвати. Кад бих Га ја појмио, кад бих га ја постигао, онда смрт не би имала сврхе и ја не бих живео. Али – и то може да изгледа као противречје — и ако Га ја не могу појмити и назвати. ја Га ипак познајем, то јест ја знам пут, што води к Њему. И од свију мојих знања ово је најизвесније.

Њега самог не знам, па ипак ми је врло тешко. кад сам без Њега, и само ми онда није тешко, кад сам с Њиме. Још је чудноватије, што за мој садашњи живот није ни потребно, да Га већма и боље познајем, но што Га сад знадем. Њему се приближити, то могу и хоћу, и у томе се састоји мој живот, али ово приближење не увећава моје знање и не може Га увеличати.

Сваки покушај уображења, да га познам (на пример, да је Он творац или милостив или томе слично), удаљује ме од Њега и спречава ми моје приближење к Њему.

Чудновато је, али у истину љубити, то јест више себе и свега љубити, могу ја само Њега једнога. Само у тој љубави нема станка нема опадања (на против увек само растења), нема чувствености, нема лукавства, нема угодљивости, нема страха, нема самозадовољства. Све што је добро, љубим само кроз ту љубав, из чега произлази, да се дакле само кроз Њега и у Њему самом љубити и према томе и живити може

Тако дакле мислим или боље речено — осећам ја. Додати би се могло само то, да је заменица »Он« за мене, у погледу на Бога, већ нешто увредљиво. Та реч »Он« већ Га умањује донекле.

* * *

Бог се не може познати разумом, па ни срцем, но осећањем потпуне зависности од Њега. Осећањем што га осећа одојче на мајчиним грудма. Оно не зна, ко га одржава ко га греје и негује; али оно зна, да тај Неко постоји, и не само да зна, него оно и љуби тог Неког.

* * *

Ти велиш: Не можем да појмим, да је Бог седео, читаву вечност седео и наједаред рекао: »Хоћу да створим свет«, па га онда створио и при том рекао »добро је«.

Истина је, да ми не можемо да појмимо, кад за ништа питамо, па нам се уједаред каже.

Али реци, можемо ли појмити све оно, што постоји, што је било и што нема почетка? Не!

Или велиш, да све има свог почетка и идући од почетка до почетка, дошао си шта више врло далеко, и доспео си с твојим претпоставкама и закључцима не само до доба пре седам хиљада година, но и много даље. И ту видиш постајање не само земље и живота на њојзи, но и постајање сунца и тако даље . . . Али ма како далеко да си дошао, допустићеш, да је почетак почетка исто тако далеко и непостижив. Али ти ипак тражиш почетак почетка. Твоје око за тим гледа, јер, мислиш, ту лежи узрок свему.

А видиш, то управо, не један део почетка, него почетак почетка, називам ја Богом. Али као што је теби непојмљив Бог, који живи, који љуби и на људе се љути, исто тако је непојмљиво за разум људски, шта је живот самог човека.

Реци ми, шта је живот, па ћу ти ја рећи, шта је Бог.

Ти велиш: »Живот је самосвест (лажна)

су се изасланици земљорадничких задруга на конференцији, да се договоре о измени правила савеза српских земљорадничких задруга. Управа савеза предложила је три измене, које су на конференцији и усвојене (са малим стилистичким поправкама), а које су измене после подне на главној скупштини савеза такођер једногласно усвојене. Прва је измена та, да главна скупштина савеза може доносити пуноважна решења, ако је заступљена најмање 1/6 чланова. (До сад су правила (§. 20.) одређивала да мора бити на скупштини 1/4 чланова.) Друга је измена да управни одбор савеза може неуредне и несавесне чланове савеза искључити из задруге. (До сад је било (§. 10.) да је главна скупштина а на предлог управног одбора могла да искључује из задруга). (Није нам јасно, зашто је била потребна ова изјава. Примедба известиоца). Трећа је измена, и то најглавнија, да чланови савеза српских земљорадничких задруга могу бити осим земљорадничких задруга по системи Рајфајзеновој и привредне задруге (млекарске и остале, које су основане на начелима узајамног јемства.) Ова последња измена много ће користити нашим осталим привредним задругама, које су почеле да се подижу, и била је веома савремена.

Кад се читао извештај управног одбора о томе на шта су употребљени зајмови истакнуто је начело, да се ти зајмови морају употребити на пољопривредне цели, а да се ни најмањи део њихов не сме употребити н. пр. на набављање одела. Том је приликом поникло питање о моди и луксузу. Неко је истакао предлог да савез умоли наше женске добротворне задруге, да у своме кругу, а нарочито примером својим пораде на томе, како би се убитачна мода искоренила у нашем народу. Неки су истицали, да би најбоље било чекати докле наше женске задруге не створе свој савез, па да се онда савез наших земљорадничких задруга обрати на савез женских задруга. У том је правцу и решено, и ако ми нисмо у стању увидети, на што би у том погледу требало чекати, да се створи савез српских женских добротворних задруга, и зашто се не би могао савез земљорадничких задруга и непосредно обратити на поједине женске задруге.

Било је занимљиво слушати ратаре где говоре колико их мода убија, а како се тешко може сузбити. Решено је, да земљорадничке задруге и у своме кругу пораде најживље и најистрајније да се искорене мода и штетни обичаји у народу (даће, раскош при свадбама и т. д.) Но и ако није решено, да се савез обрати на поједине женске добротворне задруге непосредно, но да се још причека, то смо ми уверени, да ће наше поједине женске добротворне задруге путем јавности сазнати за ову корисну ствар, те да ће и оне припомоћи, да се почне озбиљно лечити једно велико зло у нашем народу.

Учитељ Лотић предложио је да савез српских земљорадничких задруга оснује привредну школу, која би израђивала тканине, те да она те тканине препоручује и шири по народу. На предлог Божидара Поповића, пароха, решено је, да савез умоли наш српски народно-црквени сабор, да он оснује таку школу јер савез као такав према правилима својим не би могао то учинити. На целу ову занимљиву расправу ми ћемо се у своје време још вратити а сада идемо даље.

У подне је био банкет. На банкету је било од прилике до 60 особа. Пало је више здравица од којих спомињемо ове: задругарима, епископу, изасланицима земљорадничких задруга у краљевини Србији, изасланицима пољопривредног друштва у Србији и председнику савеза.

После подне била је главна скупштина савеза. Извештај о лепом напредовању наших земљорадничких задруга, како у бројном тако и у привредном и моралном погледу, примљен је са задовољством на знање. Савез броји 82 задруге, око 40 задруга су у оснивању, а покрет за оснивање задруга се шири и јача у свима крајевима нашег народа. (Било би потребно, да се у будуће ти извештаји раније штампају и разашљу појединим задругама.) За тим је приступљено измени правила у оном правцу, како је то у конференцији решено. За овим је секретар савеза г. Аћим Ђермановић изговорио веома лепо и језгровито предавање о користи земљорадничких задруга Да би ту корист што боље доказао, изнео је историју земљорадничких задруга у свију јачих народа и показао огромне успехе, који су оне постигле. (Жао нам је, што се није дотакао земљорадничких задруга у Русији, а нарочито њихових артеља.) Говор је примљен са великим одобравањем, и ми се надамо, да ћемо га моћи донети у целини нашим читаоцима. Било би веома добро кад би савез издао тачан извештај овога конгреса, као и све говоре, који су на њему изговорени, како је то обичај и код других савеза. Ми смо уверени, да би прави успех овога конгреса био тек онда постигнут.

За овим је говорио парох г. Стеван Михалџић о млекарским задругама. Изнео је, колико се наш народ бавио у прошлости са сточарством, изнео је, да му је сточарство сачињавало благо, зато он и назива стоку и данас благом. Изнео је, да су у нашем народу постојале и постоје задружне млечаре, те да ми млекарске задруге у нашем духу и правцу треба да покрећемо. Изнео је, колико ће користи имати сама наша земљорадња од јачег гајења стоке. И на послетку је изнео, како треба да изгледају наше млекарске задруге, па да од њих имамо велике користи. Овај говор изговорен великим одушевљењем и познавањем ствари, био је такођер бурно прихваћен.

Овом приликом напомињемо, да је наша прва млекарска задруга у Ковачевцу, изаслала свога потпредседника, који је изложио производе те наше прве млекарске задруге. Та задруга и ако је на почетку и не располаже још свим потребним оруђем, произвела је врло добар гројер сир, трапистан сир, империјал и масло. Сви који су окусили те сиреве, уверили су се, да ће та задруга имати лепе будућности, јер је квалитет изврстан, а није ни чудо, јер је у они крајеви ванредна паша. Чим је покренута мисао, да се оснује млекарска задруга, и чим су чланови чули, да „швајцеру“ који производи сиреве, треба платити месечно 50 и 100 форината, одмах су послали једног свога младића, да ту струку изучи. Он је провео 10 месеци на страни и види се, да сада имају врло доброг и јефтиног својег „швајцера“.

Овај први дан конгреса испао је добро и на задовољство свију присутних. А они, који су се ломили: да ли да створе земљорадничке задруге или не, били су већ првог дана на чисто да треба. Из многих наших места било је по неколико ратара самих, а највише са свештеником и учитељем да виде, чују и увере се, да ли у истини има користи од тих задруга. Сад су били, видели и уверили се, те ће и они отићи кући као апостоли овог корисног удружења.

Нови Сад, 4. маја.

Капитулација Тисе. Тиса, и отац и син, знају најбоље, да у Угарској опозицији не долази на владу, нити може да победи при изборима. За то су и увукли рогове. Већина клуба владине странке није усвојила измене, што их је предложио Стеван Тиса у ствари инкомпатибилитета, и он поред свега тога, не прети више да ће изићи из странке. Изјавио је до душе, како он држи овај законски предлог за велико зло, али ће ипак за њега гласати у сабору, јер има да се реше још веће задаће, и јер, кад би иступио из странке, тим не би помогао своме начелу и т. д. и т. д. Као што се види, његова капитулација је потпуна. Хтео је нешто, а кад виде да не иде, увукао је рогове и предао се министру председнику на милост и немилост. Ето, тако се свршила та знаменита акција Тисе.

Политички преглед.

Изгреди Арнаута. Како из Београда јављају Арнаути су прекјуче и опет прешли на српско земљиште. Овога пута били су с њима и турски војници. Код стражаре доњорепске дошло је до борбе између српске пограничне страже и Арнаута и турских војника. Убијен је српски војник Михајловић и Арнаути са турским војницима се онда повукли. Како је ово за најкраће време већ четврти прелаз и нападај Арнаута на српско земљиште, то је српска влада решила да на српско-турску границу изашље војна појачања.

Обнова тројног савеза. Како изгледа, живо се ради на томе, да се расклиматани и по готову рећи разбијени тројни савез опет обнови. Талијански листови јављају, како је талијански посланик у Бечу гроф Нигра, кад је последњи пут путовао у Рим, однео талијанском краљу својеручно писмо краља Фрање Јосифа. У том писму вели наш краљ, како се нада, да ће се скорим видети у Бечу са талијанским краљем. Талијански листови јављају још и то, како ће ускоро отпочети у тој ствари преговори између преставника спољних послова Немачке, Аустро-Угарске и Италије, наиме грофа: Голуховског, Билова и Принетија. Састанак њихов имао би бити у једној вароши горње Италије. Данашњи наши телеграми потврђују ову вест, само веле, да ће састанак бити у Семерингу код Беча.

Рат између Енглеске и Транзвала. Енглезима иде на бојишту све горе и горе, и они већ малаксавају. Сад је и по њих јасно, да четничко ратовање Бура може трајати и још годину дана. Да би то била пропаст по Енглеску, о томе није потребе

човечје слободе, задовољење његових потреба и избор међу овима«.

Али откуд долази тај живот?

Ти велиш: »Развио се из најнижих организама«.

Али то сазнање је било већ у најнижим организмима, али откуд су постали они сами?

Ти велиш: »Од бескрајног почетка«.

А ја то називам Богом.

Ја велим! »Свест о мом животу, свест о слободи је Бог. Али то још није у целини Бог«.

Осим тога, што постојим, што љубим, што тежим за задовољењем својих потреба, што сам свестан слободе избора, осим свега тога имам ја још и разум, који ме у избору руководи.

А откуд је тај разум? Тај разум тражи почетак, он се сам бори с човеком, он га подјармљује, обуздава његове страсти, прописује му законе, који нису ништа друго, до савлађивање и обуздавање страсти и жеља.

Реци ми: Откуд је разум у човека, који поставља законе, који су немили телу и месу?

Ти велиш: »Те је законе створио сам човек«.

Али разум човечји?

»Од развића живота«.

А живот — од неживота?

»Па и у неживоту су већ постојале ове клице. У откинутим деловима сунце, што се обртало, беху клице разума«.

А сунце, а оне звезде, од којих се сунце откинуло?

Ако постоји разум и ако је постао развићем, онда је и његов почетак скривен у вечности.

И баш тај почетак почетка, разума је Бог.

И ја и ти имамо један и исти појам о почетку, на име, да почетак живота и почетак разума проистичу из једног извора.

Ти указујеш само на ток твојих мисли, а ја одма називам све то Богом. Ја то чиним за то, што морам да дам име ономе, пашто ти само указујеш и што се код тебе дели на три дела.

* * *

Кад те мучи какво загонетно питање, а ти се осећаш као болесни део целог здравог тела, као болестан зуб здравог тела, и молиш цело тело, да помогне оном једном делу.

Цело тело то је — Бог; а део — ти си.

Превео З. В.

говорити. Енглези тако жалосно стоје на бојном пољу, да они управо и не знају, где ће да се појави непријатељ и где се управо налази која бурска војска. Тако и сада одједном стиже преко Лондона врло ненадна а по Енглезе врло немила вест, да је Девет са својом војском опет продро у Кап. Многе енглеске војске већ се недељама упињу из све снаге, да из Капа протерају малену војску храброг бурског вође Крицингера, па им не пође још до сад за руком, а ево где сад уђе у Кап и Девет са својом војском. — Све је јасније, за што се у Лондону чују све јаче гласови, да Енглеска треба да понуди Бурима частан (?) мир. И у Оранжу и Транзвалу не стоје Енглези ни најмање добро.

Православни „тандлери“.

Панчево 1. маја.

Међу српским грађанством у Панчеву траје још непрестано велика узрујаност због тога, што је председник српске црквене општине г. Каменко Јовановић старе црквене утвари продао некоме Чивутину Ангеру, који их је куповао за *католичку пропаганду* у Босни и Херцеговини. Владика вршачки Змејановић је на тужбу многих панчеваца изискао од панчевачког протопрезвитерског звања исцрпљив извештај о томе догађају, а с' друге стране, што је црквени одбор панчевачки, *накнадно*, брже боље одобрио поступак свога председника и с' тиме се прогласио њиме у овој ствари за солидарна.

Пре свега ћемо да испричамо, шта је у ствари. Једно ческо римокатоличко друштво разашиље по свету агенте, да купују старе црквене утвари: одежде, епитрахиље, стихаре и т. д. наравно, буд за што. Те ствари они онда поправе, прекроје, па их у Босни и Херцеговини поклањају сиротим новим црквама, које тамошњи фратери оснивају. Таки један агент Ангер, дошао је и у Панчево *и ту је са господином Каменком Јовановићем пазарио, купио, је две старе одежде, неке старе свештеничке стихаре, „француне“, барјак и т. д. за 100 круна.* Сврху те продаје иставио му је г Каменко Јовановић, као председник *српске* црквене општине потврду на *немачком* језику, са којом је Ангер и друге општине обмањивао, док није цела ствар на послетку избила на јавност. Да ствар утиша, пошаље Каменко у „Србобран“ неко „објашњење“, но то је тако сакато испало, да је панчевце још горе распалило.

Ту је главно ово питање, *смели се једна утвар, која је једном освећена, продати?* На то питање је врло лак одговор; *јер црквени канони строго забрањују, да се црквене утвари продају.* То сваки хришћанин и зна и осећа и најпростији и најсиромашнији човек. Без сумње је дакле г. Каменко својим пазаром учинио једно *безакоње*, које је у толико веће, што се није *и уверио* о томе, нашто ће се продате утвари *употребити.* У своме „објашнењу“ правда се он тиме, да му је Ангер казао, да ствари „сагорева ради отканих металних жица, које се за нове тканине употребљују“. Али га је Ангер обманио *и злоупотребио је утвари* за нешто, *што сваком Србину румен стида у образе натерива.* Па како је могао г. Каменко црквене светиње поверовати једном Чивутину из бела света, кога донде никад видио није и *излагати кроз то целу општину срамоти?* Да је на прилику тај исти Ангер хтео цркви тих 100 круна да остане дужан, Каменко му сигурно не би дао одежде, како је дакле могао поверовати *одежде човеку коме ни 100 круна не би поверио?* Присталице Каменкове правдају га тиме, да је он тај пазар *у незнању* учинио, а у доброј вољи, да општини „привреди“ 100 круна. Нећемо у овај пар да расветљујемо питање, како један човек, *који не зна шта црква забрањује,* може бити председник панчевачке *црквене* општине. Али ако је одиста само незнање узрок, онда је то без сваке сумње само *лична ствар Каменкова,* за коју он само *лично* и одговара. Па зашто се онда заклања за леђа црквенога одбора? *Начелно то тек не може црквени одбор одобрити, да се у цркви прави „тандлмарк“ од старих утвари.* Та баш црквени одбор је и позван, да шири „нравственост“ и црквену свест у својој општини, *па како онда он може дати свој пристанак једноме делу, које очигледно стоји у опреци са црквеним правилима?*

Друга страна овога питања баца чудновату сенку *на манипулацију* у панчевачкој српској црквеној општини. У своме „објашњењу“ вели г. Каменко, да код сваке цркве постоје инвентари, у којима су побележени посебице нове и половне одежде, а „стареж“, који не представља баш никакву вредност, — није у инвентару, да се половне одежде поклањају сиротим општинама, и да продате ствари беху већ пропале и трулежу намењене и т. д Ово све кипти од „финанциске женијалности!“ Оно што је ново, *не може* одмах постати старо, него *мора* прво бити половно, *па кад црквена општина своје половне одежде поклања сиротим општинама, од куда онда, ако смемо знати, толико „старежа“?* Зар једна ствар, за коју Чивутин даје 100 круна, *код г. Каменка не представља баш никакву вредност?* И зар ти „солидни елементи“ тако „солидно“ воде своје инвентаре, да у њима није пописана ствар, која вреди 100 круна? И ко ће то г. Каменку да верује, да ће за ствари, које су још пре 30—50 година „намењене пропасти и предате трулежу“ дати Чивутин 100 круна? И кад су се те ствари кроз толико време држале, сигурно због тога, што се је ипак држало, да имају неку вредност, зашто се никад нису увеле у инвентар, кад се инвентари по пропису *сваке године* морају допуњавати?

Но сад тек долази најлепше! На крају свога објашњења г. Каменко уписује још себи у заслугу, што је „привредио“ општини 100 круна? Да чудне дрскости! Он, који је пред целим Српством општину осрамотио; јер се испоставило, да Панчево, једна од најбогатијих српских општина не поклања своја стара одјејанија сиромашним општинама, него их продаје Чивуту из белога света, он још има образа да јавно каже да је општини „привредио“ 100 круна! И од куда је он привредио? Он, који сам каже, да су ствари биле трулежу предате, ствари које вреде 100 круна, — зар те ствари не би по Каменку и истрајале, да нам Ангер није отворио очи и дао 100 круна?

Види се из свега, да је крајње време за „второ пришествије“, да опет дође Христос, да узме бич и да истера људе, који *из његове цркве праве „танделмарк!“*

2×2=4.

Вести из места и са стране.

Порођај краљице Јелене. Како талијански листови јављају, краљица Јелена родиће крајем идуће недеље. Тако су бар тврдили лечници, који су око ње. Мати јој, црногорска кнегиња већ је отпутовала из Бара у Рим. Занимљиво је врло да су краљици Јелени понудили до сад своју услугу 4772 бабице. Дојкиња се понудило толико исто, но већ је изабрата лепа развијена женица албанских брда по имену Магдалена Конти. Но она ће више бити око детета за случај потребе, јер краљица Јелена неће да попусти од свога захтева, да она сама дои своје дете.

Бури имају два Девета. До сада је задавао Енглезима и задаје и данас највише страха само један Девет, но Бури имају сада још једног Девета. То је храбри бурски вођа Крицингер, који у Капу немилице бије Енглезе и задаје им силна страха. У прикос томе што му је војска мала, он чини по Капу чуда од храбрости. Енглези су се били упели из петиних жила да га протерају из Капа и ухвате, но никако им то није пошло за руком. Један енглески извештач разговарао је са Крицингером и овај му је рекао: и ја ћу бити један од оних, који неће напустити бојно поље. Мене нећете ухватити. Ја топова нетребам јер ми они сметају у кретању. Истина да ми је војска мала, но ја вас се не бојим. Далеко већу војску вашу ја опколим, разбијем своју војску све на четице од 15—20 момака, они падну око енглеске војске као муве око замедљана теста, бију их из својих пушака, а кад се треба повући сваки војник зна где има да се нађе. Енглески извештач вели још, како Крицингер стоји у тесној вези са Ботом и ако растојање међу њима износи преко 600 миља. Крицингер има тако дрских и хитрих гласоноша, који тај пут превађују за неколико сати. Крицингер вели, да ће остарити у борби и служби отаџбини својој, или ће погинути у борби, али га непријатељ жива добити неће.

Колевка за краљево прворођенче. Читамо у „Гласу Црногорца“ да је у радионици г. Богдана Калуђеровића, дворског златара, довршена колевка коју ће кнагиња Милена понети свом унучету, које се брзо у Риму очекује. Колевка је сва од сребра скована, и тежи $17^1/_2$ килограма. Облика је чисто црногорске обичне народне колевке, са својим широким облуком изнад главе, испод ког се зраци звезде италијанске спуштају на грбове Савојске и Петровић-Његошке куће, испреплетене колајном Анунцјате, а на облуку је краљевска круна. Сви ови емблеми позлаћени су. И са страна је лепо израђена, искићена лаворовим лишћем сребрним, тако да финоћа и укус целокупне радње не оставља ништа лепше желети. Г. Богдан Калуђеровић, родом Црногорац, који је ову колевку израдио по нацрту г. проф. Мила Ковачевића, показао се правим мајстором. Ономадне је колевка однесена у Бар.

Мак Кинлеј — оболео. Председник Удружених Држава Америчких тешко је оболео и околина његова забринута је за његово здравље. Морао је отказати и свој пут у поједина главнија места своје државе.

Оптужен министар. Из Париза јављају, како је бонапартистички посланик један, написао писмо председнику француског министарства, у којем оптужује министра правде, да овај злоупотребљује свој положај у корист једне трговине са силовитим пићима, коју је сам основао. Посланик прети, да ће у комори повести о том реч, ако министар правде не одступи. Председник министарства, веле, одговорио је на то писмо, да ће се обавестити о овој ствари. Међу тим посланик је наумио, да данас, у петак, изнесе ту ствар у комори и предложиће, да се изашље одбор, који ће извидети, да ли је истина, да министар правде злоупотребљава свој положај у корист те немачке трговине и је ли истина, да је набавио тој трговини златно одличје (изложбену медаљу). У посланичким круговима, веле, тврде, да ће министар правде дати оставку.

Боље умети него имати. Догодило се у једној повећој вароши. Господин капетан уранио па жури у касарну. Кад ал' на ћошку сретне погурена колпортера. Књигопродавац држи под пазухом у воштану платну завијен завежљај а у руци му књига. — Господине капетане, изволте један календар! усуди се колпортер. — Не треба ми, промрмља капетан — Ал' изволте купити овај календар, изволте... — Кажем вам, да ми не треба... А заборавио сам и новце код куће, те имам само 20 новч. код себе. — Па више не стаје ни календар. И капетан да га се отресе, пружи му два десетака и узе календар, па оде даље. У ходу погледа на календар и виде, да је за ову текућу годину. — А није ни нов више! промрмља капетан и зашори календар. У подне дође кући с вежбе уморан, па се стаде тужити жени: — Нисам могао ни цигаретле купити, заврши капетан, јер сам целу своју имовину дао за онај глупи стари календар. — Нечувено! викну капетаница и пљесне рукама. А знаш ли, да је тај никоговић био и код мене и рекао ми, да га ти шиљеш... да си новце заборавио код куће и поручујеш ми, да купим један календар. — А ти?... — Па купила сам! — О, лопов један! викну капетан. Само да ми хоће пасти шака. — После ручка седео је капетан по обичају у кавани и сркао своју каву. Кад ал' уједаред спази кроз прозор колпортера са завежљајем. — Хеј, келнеру, Јоване!... Видите ли оног човека тамо на улици? Похитајте за њим и доведите га овамо. Јован одјури за колпортером. — Чујете ли ви, зове вас господин капетан. А колпортер се мало трже, ал' одма за тим жмирну и рече равнодушно: — Знам, знам већ. Хоће да купи календар... али сад немам каде. Однесите му ви... стаје 20 новчића. Келнер узме књигу, исплати је и врати се натраг. — Господине капетане, рече келнер исправивши се пред капетаном... ево календар. Исплатио сам га. — И сад житељи оне вароши, где се то догодило, чуде се још и сад, како капетана није ударио тада — шлог.

Коприва као лек против малокрвности. Руски лекарски лист „Врачъ“, донео је ову белешку: Д-р. Агнер из Стокхолма саопштава, да је у Шведској јако распрострањено лечење малокрвности — копривом. Он вели да су и њега, кад му је било 17 година, излечили од малокрвности, дајући му сваки дан чорбу од искуване коприве. Једној 20 годишњој девојци којој нису помогли и најразличнији лекови, Д-р. Агнер је давао тај тај од коприве, најпре сваки дан а после 6 недеља, кад је била прилично оздравила, 2 пут недељно. Многе друге случајеве, где је овај лек помогао, доктор не описује подробно, за то, што код њих болесници нису добили само једну коприву. Обична коприва која жари и ситна или грчка коприва имају подједнака својства, но готово увек употребљава се она прва. Коприву је најбоље збирати у пролеће. Корење и стабла с полу развијеним лишћем најбољи су за сушење. На две литре воде метне се прегршт тако суве траве и, пошто се искува, пије се по 2—3 чаше дневно. Но пријатнија је чорба од свеже траве, од које се, ако је већ одрасла, узимају само врхови стабла.

Време. Очекивати је и даље топло време местимице с бурним пљусковима.

Вода. Дунав, Тиса, Сава и Драва све су у опадању.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Стигли 4. маја.

Будимпешта. (Саборски извештај.) Пошто је финансијски одбор поднео предлог о квоти прешло се на специјалну расправу о инкомпатибилитету.

Берлин. Крајем јуна састаће се Билов са представницима спољних послова Аустро-Угарске и Италије у Семерингу код Беча.

Кашштат. Девет је опет продро у капску колонију.

Трговина.

НОВИ САД, 4. маја 1901. год. Пшеница прва квалитет фор. 7·——20 н. Пшеница средња фор. 7·——— н. Пшеница лакша роба фор. 6·80—90 н. Наполица ф. 6·—— н. Јечам нови фор. 6·50—80 Зоб фор. 6·30—50 новч. Кукуруз у зрну нови фор 5·—— н. нови у клипови ф. —·—.

Маст 50 фор. Сланина сува 50 фор. дебела пањена 50 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	31—32 нов.	живе мере
„ средњи . .	29—30 нов.	
„ лаки . . .	26—28 нов.	

Све од 1 килограма.

Овци .	——— фор. по пару.	
Теоци .	30—32 нов. по клгр.	
Јагњци	5—12 по пару. фор.	

Стање воде под Новим Садом.

3. маја било је	2·94 мет.
4. маја било је	2·92 мет.

*

БЕЧ, 14. маја по рим. (Оригинални извештај са марвеног вашара на св. Марксу од фирме Т. Бајић и Ђ. Остојић.) На данашњем вашару било је пријављено 11808 к., дошло је 4329 к. млађе врсте, 7103 к. угојених мађ. соја. — Свега 11432 к. дотерано.

Трговина је била трома.

Продавало се:

Прима роба	78—80 пот.	изнимно 81 пот.
Средња „	72—76 „	
Сремска „	70—78 „	
Назимад „	64—78 „	

Цена је сланини 92—— кр.
„ „ масти 100—— кр. Све од 100 кгр.

Вашар рогате марве.

На данашњем вашару рогате марве беше дотерано свега 5448 комада, од којих беше 4333 угојених и 1115 комада мршавих.

Трговина је била живља.

Немачке прима —	70—82 пот.
Слабије — — —	62—70 „
Мађареке прима —	62—68 „
Средње — — —	59—60 „
Бикови немачки прима	55—62 „
Бикови немачи слабији	40—54 „

од 100 килограма живо мерено, изузимајући потрошарину.

Поштованим члановима

„МАТИЦЕ СРПСКЕ“.

Управни Одбор »Матице Српске«, дубоко штујући последњу вољу и велике заслуге негдашњег председника »Матице Српске«, Милоша Димитријевића, и супруге му Марије рођ. Гаванске, велике народне добротворке, приређује у суботу 5. (18.) маја о. г. у 11 часова пре подне, у св. Саборној цркви

СВЕЧАН ПАРАСТОС

у покој душама врлих и драгих преминулих наших.

МИР ПЕПЕЛУ ЊИХОВУ!

Из седнице Управног Одбора »Матице Српске« у Новом Саду 21. априла (4. маја) 1901.

Председник „Матице Српске“:
256 **А. Хаџић** с. р.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ. 238 3—3

Српска православна црквена општина у Срп. Чанаду држаће дражбу 13. (26.) маја т. г. после подне у 2. сата, за оправку свете цркве, прорачунска свота износи, зидарски рад и материјал 1363 кр. 80 пот. Дрводељски рад и материјал 1398 кр. Лимарски рад и материјал 1381 кр. 60 пот. Малање унутрашности св. цркве 1400 кр. Дрворезачки и златарски рад 1600 круна. Столар и прање 132 кр. свега сума 7275 кр. 40 пот. Сваки дражбеник дужан је 10% као пишманлук уз писмену или усмену понуду приложити.

Унапред примећује се да ће се само оспособљени стручњаци дражби припустити

Општина задржава себи права коме оће овај посао да преда и после дражбе, прорачун и условија могу се и пре означеног дана код подписаног видити.

Из седнице црквене одборе држане дана 22. априла 1901.

Душан Зарић, привр. перовођа. **Александар Зарић**, председник црквене општине.

МЕШОВИТА ТРГОВИНА

САВЕ ПЕТРОВИЋА

у БЕГЕЧУ

потребује шегрта, првенство има који је вичан немачком и мађарском језику.

Ступити може одма. 243 4 4

МЛАДОЖЕЊА

Србин, леп момак, 24 године стар, трговац мешовите трговине, у једном од већих бачких места, која прави годишњи промет од 40—50.000 круна. Поштен и чуваран је, те тражи себи сапутницу, лепу девојку од 17 до 21 године стару. Не мора имати много мираза. Девојка треба да је од поштених родитеља, а првенство имају оне, које говоре више језика. Госпођице нека се са фотографијом обрате на администрацију „Заставе“. Са највећом тајношћу, слике ће се натраг послати. 259 1—2

ХРАСТОВО ВИНОГРАДСКО КОЉЕ

1000	комада	од 1·— метра	по фор.	10.—
1000	„	„ 1·25 „	„ „	12.50
1000	„	„ 1.50 „	„ „	15 —
1000	„	„ 1·75 „	„ „	17.60
1000	„	„ 2.— „	„ „	20.—

може се добити на парној пилани

Фрање Гамиршека
240 3—6 у Митровици.

ГАЛАНТЕРИЈСКА, КРАТКЕ И НИРНБЕРШКЕ РОБЕ
ТРГОВИНА

М. МАРБЕРГЕРА

У ВИНКОВЦИМА (Славонија)

потребује ваљаног помоћника, доброг продавца и брза радника. Нужно је знање српског, немачког и мађарског језика. Ступање одма или за 1. јуни.
260 1—2

Чоколада

Париз 1900.

Grand-Одликовање.

SUHARD 698 16—

Може се свуда добити.

Какао

---

230 **ЖЕНИДБА.** 2—3

Трговац 32 године стар, који посједује у једној великој опћини доњега Срема добро уређену мешовиту радњу са годишњим прометом од 6—8 хиљада форината, тражи овим путем, да се ожени девојком или младом удовицом са кућевним васпитањем, која има 2—4000 круна мираза, од које своте би се једна половина употребила за проширење радње. Понуде са приложеном сликом, ваља слати на администрацију овога листа под насловом: „Частан човек“.

За тајно држање јамчим својом чашћу.

ЗА КАЛАМЉЕЊЕ У ЗЕЛЕНО

имам од најприпознатијих фабрика на стовариштy

ЛАСТИКЕ НАЈБОЉЕ КАКВОЋЕ „Gummibänder“

по најјефтинијој фабричкој цени: моја ластика има поред еластичности, постојаности још и ту особиту врлину да се са једном килом 5—6000 калама везати могу.

*

Уједно препоручујем из мојих винограда

ЛАСТАРА „EDELREIS“

најбољих најплеменитијих винских и столних врста, од којих више од 1200 домаћих и иностраних сорти на избору стоје.

Алекс. А. Адамовић,
велепоседник виногради и американског ложњака
258 1—6 **Нови Сад.**

Рабштерн Мор

НОВИ САД 217 6—

пециво шљивовице и комовице

ФАБРИКА ШЕСТОСТРУКЕ СИРЋЕТНЕ ЕСЕНЦИЈЕ.

Овим учтиво поштованим муштеријама до знања стављамо, да ће у будуће наше

ГВОЖЂЕ у ВАЉЦИМА и ПЛЕХ

из Анине и Решице, означено бити ознаком квалитета (*курјак*), регистрована заштитна марка и молимо тога ради, да се обрати пажња. 3—3 253

Die Direction
der Berg- und Hüttenwerke und Domänen
d. p. ö. u. *Staats-Eisenbahn-Ges.*

Пази на заштитну марку!

Schutzmarke

Марија целске капљице

за стомак

изврсно дејствује код болести стомака, јесу добро позната кућевна и народна сретства без којих не треба бити

при немању апетита, слабости стомака, дисању х ђавог мириса, подригивању, колици, горушици, п. екомерном нагомилавању слуза, жутици, одвратности и повраћању, грчевима у стомаку, тврдој столици или затвору.

Такође је опробано лековито средство код главобоље, препуњења стомака са јелом и пићем, при болести црне џигерице и хеморојиде и који пате од глиста. Код речених болести од многих година познате су Марија целске каплице као најбоље средство, што доказују стотинама сведоџби. Цена флаши са упутством 40 новч., великој флаши 70 новч. Централно етправништво кроз апотекара

Carl Brady, Apotheke zum „König v. Ungarn“ Wien, I., Fleischmarkt 1.

Може се добити у свима апотекама.

Главно стовариште **Josef v. Török,** Budapest, VI, Königsgasse

438 20—24

---

* ХЕНРИК МОГАН и ДРУГ *

ХЕНРИК МОГАН и ДРУГ

ОБЈАВА.

Да би се могуће забуне предупредиле, то већ сада стављамо до знања, да ћемо са нашом

ТРГОВИНОМ МУШКОГ, ЖЕНСКОГ И ДЕЧИЈЕГ ОДЕЋА

* * * * * ради увећања просторија * * * * *

преселити се **од I. августа о. г.** преселити се

У ГЛАВНУ УЛИЦУ БРОЈ 25.

у бившој судској кући, ради чега умољавамо поштовану публику у сопственом интересу, да на нашу фирму пажњу обрати, пошто никакву филијалу немамо.

Молећи и у будуће за наклоност, бележимо се са високопоштовањем

11— 120 **ХЕНРИК МОГАН и ДРУГ.**

ХЕНРИК МОГАН и ДРУГ

* ХЕНРИК МОГАН и ДРУГ *

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду